

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นใต้

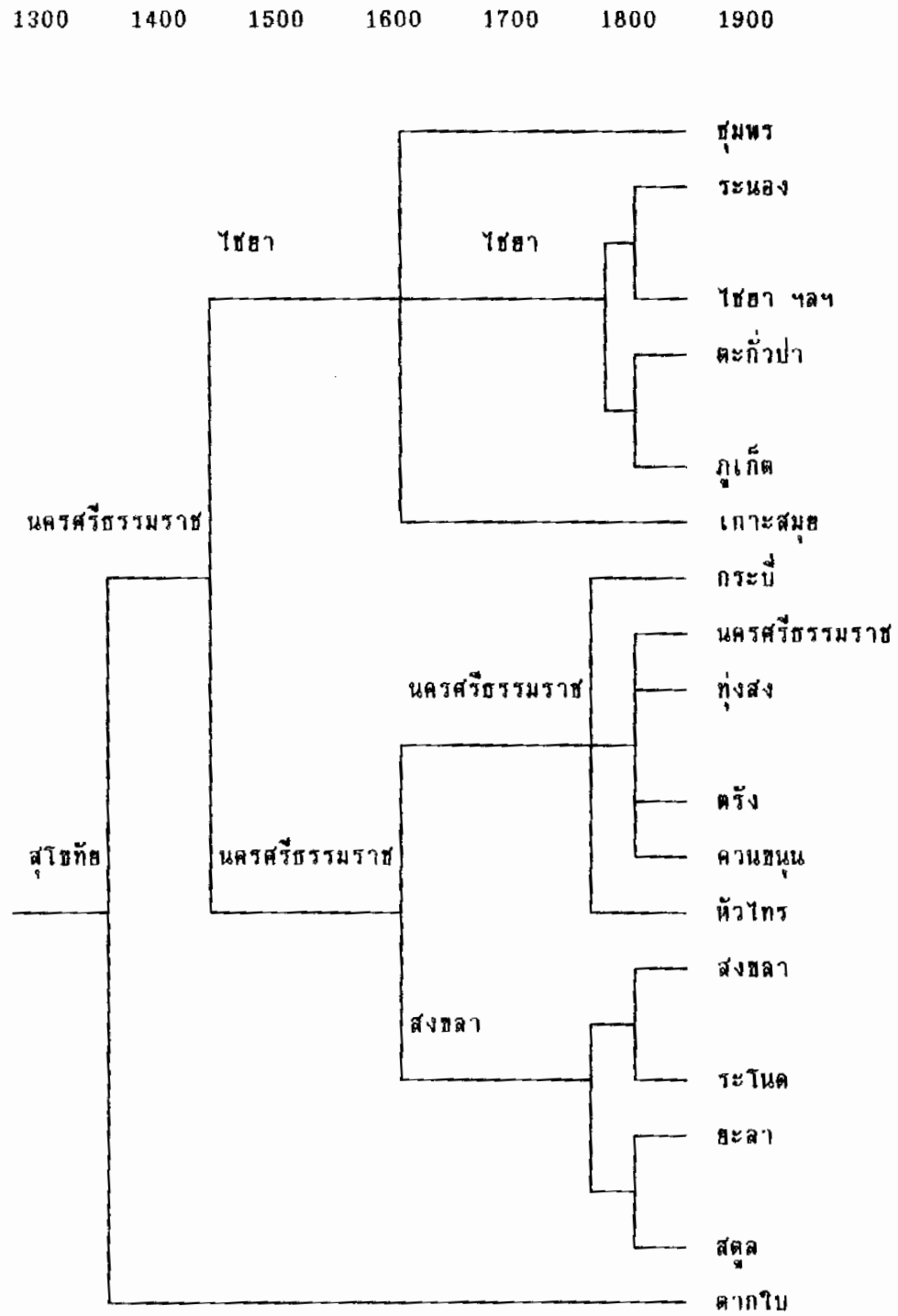
เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาสงขลา

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงสังคม

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นใต้

เจ มาร์วิน บราวน์ (J.Marvin Brown, 1965 : 145) ได้แสดงวิวัฒนาการและความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นย่อยต่าง ๆ ในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ไว้ในงานวิจัยเรื่อง From Ancient Thai to Modern Dialects ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นใต้

ที่มา : ดัดแปลงจาก เจ มาร์วิน บราวน์ (J.Marvin Brown, 1965 : 145)

ภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้มีวิวัฒนาการมาจากภาษา
สุไรทซ์ (ประมาณ ค.ศ. 1300) โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ

กลุ่มภาษานครศรีธรรมราช

กลุ่มภาษาตากใบ

1) กลุ่มนครศรีธรรมราช

บรวาน์ ได้แบ่งภาษากลุ่มนครศรีธรรมราชออกเป็น 2 สาขา คือ

1.1) สาขาไสยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

1.1.1) ภาษาชุมพร

1.1.2) ภาษาไสยา แบ่งย่อยออกไปอีกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1.2.1) ภาษาระนอง ไสยา (อำเภอในจังหวัด

สุราษฎร์ธานี) หลังสวน (อำเภอในจังหวัดชุมพร) และสวี (อำเภอในจังหวัดชุมพร)

1.1.2.2) ภาษาตะกั่วป่า (อำเภอในจังหวัดพังงา)

และภูเก็ต

1.1.3) ภาษาเกาะสมุย (อำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

1.2) สาขานครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

1.2.1) ภาษานครศรีธรรมราช แบ่งย่อยออกไปอีกเป็น 3 กลุ่มคือ

1.2.1.1) ภาษากระบี่

1.2.1.2) ภาษานครศรีธรรมราชทุ่งสง (อำเภอใน

จังหวัดนครศรีธรรมราช)

1.2.1.3) ภาษาหัวไทร (อำเภอในจังหวัด

นครศรีธรรมราช)

1.2.2) ภาษาสงขลา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ

1.2.2.1) ภาษาสงขลา และระโนด (อำเภอในจังหวัด

สงขลา)

1.2.2.2) ภาษาชะลา ซึ่งพูดกันที่ชะลาและรวมถึงภาษา

ชะลาที่พูดกันที่จังหวัดสตูลด้วย

2) กลุ่มภาษาดากไบ

กลุ่มดากไบเป็นกลุ่มภาษาที่วิวัฒนาการมาจากภาษาสุโขทัยโดยตรง (ประมาณ ค.ศ. 1400) ภาษาไทยถิ่นนี้มีสำเนียงพูดและลักษณะทางภาษาแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ภาษาในกลุ่มนี้ได้แก่ ภาษาที่พูดกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนี้

2.1) จังหวัดนครราชสีมา พูดกันบางหมู่บ้านในอำเภอดากไบและบางตำบลใน อำเภอเมือง สุโขทัย สุโขทัย และอำเภอวัง

2.2) จังหวัดปัตตานี พูดกันในท้องถิ่นบางตำบลในอำเภอสาบบุรี สะทิง ปะนาเระ และกิ่งอำเภอมาฮอล

2.3) รัฐกลันตัน

แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของภาษาไทยถิ่นได้แสดงให้เห็นว่า ภาษาถิ่นสงขลา เป็นภาษาที่อยู่ในสายนครศรีธรรมราชกลุ่มภาษาสงขลา เพราะฉะนั้นภาษาสงขลา จึงเป็น ภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นตะวันตก ภาษายะลา และภาษาสตูล จะเห็น ได้ชัดจากกล่องบรรณยุกต์ที่บราวน์ใช้เปรียบเทียบระบบบรรณยุกต์ของภาษาถิ่นย่อยต่าง ๆ ที่อยู่ใน กลุ่มภาษาสงขลา ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ภาพแสดงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่นย่อยที่อยู่ในกลุ่มภาษาสงขลา

ภาษาสงขลา						ภาษาระโนด					
	A	B	C	DL	DS	A	B	C	DL	DS	
H											
M											
L											
ภาษาชะลา						ภาษาสตูล					
	A	B	C	DL	DS	A	B	C	DL	DS	
H											
M											
L											

ที่มา : ดัดแปลงจาก เจ มาร์วิน บราวน์ (J. Marvin Brown, 1965 : 206-210)

ช่อง A หมายถึง โครงสร้างคำพยางค์เป็นและมีวรรณยุกต์ดั้งเดิม A ซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานคือคำเป็น ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

ช่อง B หมายถึง โครงสร้างคำพยางค์เป็นและมีวรรณยุกต์ดั้งเดิม B ซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานคือคำเป็น มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

ช่อง C หมายถึง โครงสร้างคำพยางค์เป็นและมีวรรณยุกต์ดั้งเดิม C ซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานคือคำเป็น มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

ช่อง DL หมายถึง โครงสร้างคำพยางค์ตายและมีวรรณยุกต์ดั้งเดิม DL ซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานคือคำตายสระเสียงยาว

ช่อง DS หมายถึง โครงสร้างคำพยางค์ตายและมีวรรณยุกต์ดั้งเดิม DS ซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานคือคำตายสระเสียงสั้น

เจ มาร์วิน บราวน์ (J.Marvin Brown, 1965 อ้างถึงใน เจวิญชวิญ ธรรมประดิษฐ์, 2524 : 31) นอกจากจะใช้วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษาแล้ว ยังใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงสระแบ่งกลุ่มภาษาอีกด้วย เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับสระสูง /i:/, /i: / และ /u:/ บราวน์ได้สร้างรูปสระของภาษาดั้งเดิมว่าเป็น /*i:/, /*i:/ และ /*u:/ และสระทั้ง 3 หน่วยเสียงนี้ในภาษาไทยถิ่นใต้ (บราวน์ใช้ภาษาสงขลาเป็นตัวแทนของภาษาไทยถิ่นใต้) มีการกลายเสียงดังนี้

ภาพประกอบ 3 การกลายเสียง /*i:/, /*i:/ และ /*u:/ ในภาษาไทยถิ่นใต้ (ภาษาสงขลา ค.ศ.1750)

สระ	0(A)	1(B)	2(C)	3(DL)
*i:>	i:		e:	
*i:> ¹	i:		ə:	
*u:>	u:		o:	

ที่มา : คัดแปลงจาก เจ มาร์วิน บราวน์ (J.Marvin Brown, 1965 : 205)

¹ บราวน์ (1965) ใช้ /y:/ แทนเสียงสระสูง-กลาง ซึ่งหมายถึงเสียง /i:/ ในงานวิจัยชิ้นนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยถิ่นใต้มีการกลายเสียงดังนี้คือ คำไทยดั้งเดิมที่มีเสียง /^{*}i:/ จะออกเสียงเป็น [i:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และจะออกเสียงเป็น [e:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับ และคำพยางค์ตายสระเสียงยาว ในทำนองเดียวกัน /^{*}i:/ จะออกเสียงเป็น [i:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และจะออกเสียงเป็น [อะ:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและคำที่เป็นพยางค์ตายสระเสียงยาว และ /^{*}u:/ จะออกเสียงเป็น [u:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐานไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ และจะออกเสียงเป็น [o:] ในคำพยางค์เป็นซึ่งระบบการเขียนมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับและคำที่เป็นพยางค์ตายสระเสียงยาว

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่าลักษณะการออกเสียงหน่วยเสียงสระสูงเป็นสระกลาง [e:, ə:, o:] เป็นลักษณะการออกเสียงภาษาสงขลาดั้งเดิม ส่วนการออกเสียงหน่วยเสียงสระสูงเป็นเสียงสระสูง [i:, i:n:] ถือเป็นลักษณะการออกเสียงตามแบบภาษาไทยมาตรฐาน เพราะจากผลงานของ เจ มาร์วิน บราวน์ (J. Marvin Brown, 1965 : 205) ที่ได้กล่าวว่า ลักษณะการกลายเสียงสระสูง /^{*}i:/, /^{*}u:/, /^{*}u:/ ในคำไทยดั้งเดิม เป็นเสียง [e:, ə:, o:] ตามลำดับโดยมีโครงสร้างพยางค์ และวรรณยุกต์เป็นเงื่อนไขการกลายเสียงในภาษาสงขลาดังกล่าวข้างต้นปรากฏมานานแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1750

แอนโทนี แวน นอสแตรนด์ คิลเลอร์ (Diller, Anthony V.N., 1976 อ้างถึงใน เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์, 2524 : 39-43) ศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ทุกจังหวัด โดยสุ่มตัวอย่างตามพื้นที่ต่าง ๆ (เฉพาะถิ่นใต้) ประมาณ 100 ตัวอย่าง ข้อมูลที่ศึกษามีทั้งเสียงคำศัพท์ และการเรียงคำ คิลเลอร์ได้เปรียบเทียบวรรณยุกต์ของคำซึ่งมีลักษณะพยางค์เป็นคำเป็นเท่านั้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษา และได้เสนอผลการวิจัยแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นใต้ออกเป็น 6 กลุ่มคือ

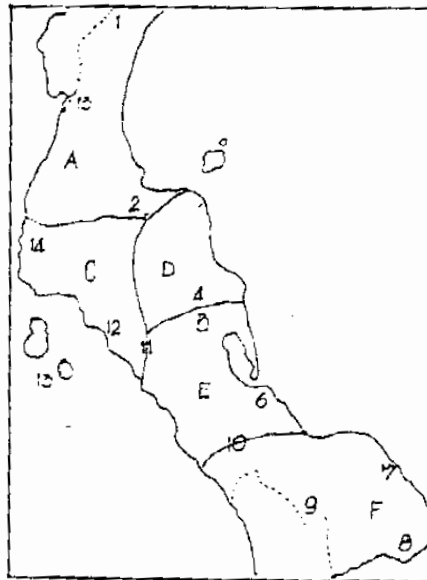
- 1) กลุ่ม A ได้แก่ ภาษาชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี
- 2) กลุ่ม B ได้แก่ ภาษาเกาะสมุย
- 3) กลุ่ม C ได้แก่ ภาษาพังงา กระบี่ ภูเก็ต และตรังบางส่วน
- 4) กลุ่ม D ได้แก่ ภาษานครศรีธรรมราช

5) กลุ่ม E ได้แก่ ภาษาน้ทลุง สงขลา ตรังบางส่วน และสตูล
บางส่วน

6) กลุ่ม F ได้แก่ ภาษาสตูลบางส่วน สะลา ปัตตานี และนราธิวาส

ตัวเลขที่ได้แสดงภาพการแบ่งเขตภาษาย่อยในภาษาไทยถิ่นใต้ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ภาพแสดงการแบ่งเขตภาษาย่อยในภาษาไทยถิ่นใต้

1. ชุมพร
2. สุราษฎร์ธานี
3. เกาะสมุย
4. นครศรีธรรมราช
5. พัทลุง
6. สงขลา
7. ปัตตานี
8. นราธิวาส
9. สะลา
10. สตูล
11. ตรัง
12. กระบี่
13. ภูเก็ต
14. พังงา
15. ระนอง

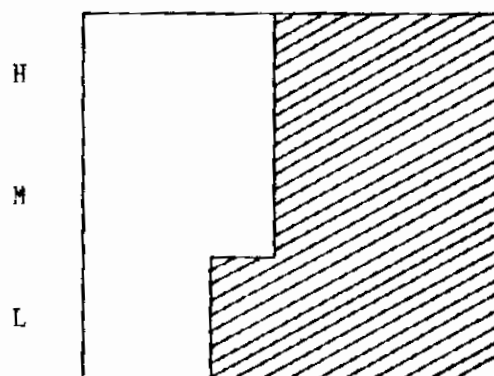

ในส่วนที่เกี่ยวกับสระ /i:/ และ /u:/ คิลเลอร์พบว่า ความสั้นยาวของสระ /i:/ และ /u:/ ในภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยกรุงเทพฯ นั้นไม่มีความแตกต่างกัน แต่สระทั้ง 2 หน่วยเสียงนี้ไม่ค่อยปรากฏในคำที่มีลักษณะพยางค์ต่อไปนี้เป็นคือ คำที่เป็นพยางค์ เป็นที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรกลาง หรืออักษรต่ำ และมีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ คำที่เป็นพยางค์ เป็นที่มีพยัญชนะต้น เป็นอักษรต่ำที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ และคำที่เป็นพยางค์ตายที่มีพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะกัก /_k/ และ /_ʔ/ แต่สระ /i:/ และ /u:/ ปรากฏในคำที่เป็นพยางค์ปิด ด้วยพยัญชนะกัก /_p/ และ /_t/

จากการศึกษาของคิลเลอร์ในเรื่องการปรากฏของสระ /i:/ และ /u:/ ในพยางค์ต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ถ้าใช้กล่องวรรณยุกต์แสดงการปรากฏของสระดังกล่าว จะได้ภาพดังนี้คือ

ภาพประกอบ 5 ภาพแสดงการปรากฏของสระสูง /i:/ และ /u:/ ในพยางค์ลักษณะต่าง ๆ ของภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยกรุงเทพฯ

A B C DI/_k, _ʔ/

ลักษณะพยางค์ที่สระ /i:/ และ /u:/ ปรากฏ

ลักษณะพยางค์ที่สระ /i:/ และ /u:/ ไม่ค่อยปรากฏ

นอกจากนั้น ศิลเลอร์พบว่า สระ /i:/ ในภาษาไทยถิ่นใต้ นั้น มีลักษณะทางสัทศาสตร์เหมือนกับสระ /e:/ และในทำนองเดียวกัน สระ /u:/ มีลักษณะทางสัทศาสตร์เหมือนกับสระ /o:/ แต่มีข้อจำกัดในการเกิด กล่าวคือ สระ /i:/ จะออกเสียงเป็น [e:] และสระ /u:/ จะออกเสียงเป็น [o:] เมื่อปรากฏในคำที่พยางค์เป็น ซึ่งมีรูปวรรณยุกต์เอกหรือโทกำกับ เช่นคำว่า se: สี, ne: นี้, po: ปู, so: สู้ ยกเว้นคำว่า ลู ลู และอู ซึ่งสระ /u:/ ยังคงออกเสียงเป็น [u:] หรือปรากฏในคำที่เป็นพยางค์ตาย ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นพยัญชนะกัก /_k/ และ /_ʔ/ เช่นคำว่า le:k หลีก, pho:k ผูก ยกเว้นคำว่า หมูก (จูก) ชูด และลูป ซึ่งสระ /u:/ ยังคงออกเสียงเป็น [u:]

จากการศึกษาของซิลเลอร์ในเรื่องลักษณะของเสียง /i:/ และ /u:/ ดังกล่าวนี้นี้ ถ้าใช้กล่องวรรณยุกต์แสดงลักษณะของเสียง /i:/ และ /u:/ จะได้ภาพดังนี้

ภาพประกอบ 6 ภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงเสียงสระ /^{*}i:/ และ /^{*}u:/ เป็น [e:] และ [o:] ตามลำดับ

	A	B	C	DL/_k, _ʔ/
H				
M				
L				

สระ /i:/ และ /u:/ ซึ่งออกเสียงเป็น [e:] และ [o:]

ที่มา : เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์, 2524 : 40

แต่อย่างไรก็ตาม คิลเลอร์พบว่า สระ /i:/ และ /u:/ จะออกเสียงเป็น [e:] และ [o:] เฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ กลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) เท่านั้น และจะปรากฏมากในพื้นที่ที่อยู่ทางทิศใต้ และตะวันออกของอำเภอเมือง นครศรีธรรมราช

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2522) ทำวิจัยเรื่องเสียงและระบบเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 16 อำเภอ โดยใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์พยัญชนะ และสระ เป็นหลักในการแบ่งกลุ่มภาษาถิ่นย่อยจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในเรื่องสระซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้ ธีระพันธ์พบว่า สระชาวส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา กล่าวคือใช้เหมือนกันทั้งภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ธานี และภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่เป็นปัญหาคือสระสูง เสียงยาว /i:/, /i:/ และ /u:/ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เมื่อนำผลการวิจัยของบุคคลดังกล่าวมาเปรียบเทียบกัน จะเห็นว่า ผลการวิจัยของ ดิลเลอร์ (1976) พบว่า สระ /i:/ และ /u:/ กลายเสียงเป็น [e:] และ [o:] เฉพาะภาษาไทยกับกลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) นั้น คำนึงกับผลการวิจัยของ บราวน์ (1965) ซีระพันธ์ ล.ทองคำ (2522) และเจริเชวิต ธรรมประดิษฐ์ (2525) ซึ่งพบในภาษาสงขลา ภาษาสุราษฎร์ธานีและภาษาตรัง ตามลำดับ กล่าวโดยสรุปได้ว่าการกลายเสียงของสระสูง /i:/ เป็น [e:] และ /u:/ เป็น [o:] ปรากฏพบในภาษาไทยถิ่นใต้กลุ่ม A (ภาษาสุราษฎร์ธานี) กลุ่ม D (ภาษานครศรีธรรมราช) และกลุ่ม E (ภาษาสงขลาภาษาตรัง) นอกจากนี้ จากงานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยยังพบข้อแตกต่างเกี่ยวกับเงื่อนไขในการกลายเสียงสระสูงของภาษาไทยถิ่นแต่ละถิ่นดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงเงื่อนไขการกลายเสียงสระสูงของภาษาสงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และตรัง

ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	ภาษา	เงื่อนไขการกลายเสียง
บราวน์	2508 (1965)	สงขลา	/*i:/ > [i:]/_ Tone A /*i:/ > [e:]/_ Tone B,C,DL /*u:/ > [u:]/_ Tone A /*u:/ > [o:]/_ Tone B,C,DL
ดิลเลอร์	2519 (1976)	นครศรีธรรมราช	/*i:/ > [i:]/_ Tone A /*i:/ > [i:] หรือ [e:]/_ Tone B,C,DL/ __k, __?/ /*u:/ > [u:]/_ Tone A /*u:/ > [o:]/_ Tone B,C,DL/_k, __?/

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ปี พ.ศ.	ภาษา	เงื่อนไขการกลายเสียง
ธีระพันธ์	2522	สุราษฎร์ธานี	/i:/ > [i:] / __ Tone A, C, DL / __ t / /i:/ > [e:] / __ Tone B, DL / __ p, __ k / (ปรากฏกับบางอำเภอ) /u:/ > [u:] / __ Tone A /u:/ > [o:] / __ Tone DL (ปรากฏกับบางอำเภอ)
เจริญทวี	2524	ตรัง	/i:/ > [e:] / __ Tone A, B, C, DL (ปรากฏกับคำบางคำ) /u:/ > [o:] / __ Tone A, B, C, DL (ปรากฏกับคำบางคำ)

Tone A หมายถึง วรรณยุกต์ตั้งเดิม A ซึ่งปรากฏในโครงสร้างพยางค์เป็นในระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน คำที่มีวรรณยุกต์ตั้งเดิม A ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ

Tone B หมายถึง วรรณยุกต์ตั้งเดิม B ซึ่งปรากฏในโครงสร้างพยางค์เป็นในระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ

Tone C หมายถึง วรรณยุกต์ตั้งเดิม C ซึ่งปรากฏในโครงสร้างพยางค์เป็นในระบบการเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ
มาตรฐาน มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ

Tone DL หมายถึง วรรณยุกต์ตั้งเดิม DL ซึ่งปรากฏในโครงสร้างพยางค์ตามสระเสียงยาว

Tone DL / __ k / หมายถึง วรรณยุกต์ตั้งเดิม DL ซึ่งปรากฏในโครงสร้างพยางค์ตามสระเสียงยาวที่มีเสียง / __ k / เป็นพยัญชนะท้าย

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาสงขลา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาสงขลาและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างของการใช้หน่วยเสียงสระระหว่างภาษาสงขลากับภาษาไทยกรุงเทพฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

วจินต์ ฉันทะวิบูลย์ (2499) ได้ศึกษาความแตกต่างทางด้านการใช้เสียงสระระหว่างภาษาสงขลากับภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยพบว่าเสียงสระที่ใช้อยู่ในภาษาสงขลา มีทั้งที่ใช้เหมือนกันและแตกต่างกันกับสระในภาษาไทยกรุงเทพฯ แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงความแตกต่างของสระสูง /i:/, /i:/, /u:/ เท่านั้น

1) ภาษาไทยกรุงเทพฯ ใช้หน่วยเสียง /i:/ ภาษาสงขลาใช้หน่วยเสียง /e:/

เสียงในภาษาไทยกรุงเทพฯ	เสียงในภาษาสงขลา	ความหมาย
/khi: ² /	/khe: ¹ /	ชี่
/khli: ³ /	/khle: ⁴ /	คลี่
/pli:k ² /	/ple:k ³ /	ปลีก
/li:k ² /	/le:k ² /	หลีก
/ni: ³ /	/ne: ² /	หนี
/chi: ⁴ /	/fe: ² /	หนี

ข้อสังเกต เสียงสระ /i:/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ เปลี่ยนเป็น /e:/ ในภาษาสงขลา เมื่อ

-เสียงสระ /i:/ ในแม่ ก.กา มีเสียงวรรณยุกต์เอก โท ตรี

ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

-เสียงสระ /i:/ ที่สะกดด้วยหน่วยเสียง /__k/ บางคำ

Acc. No. 3393 ค.2
 DATE RECEIVED 01.0.2539
 495.917
 CALL No. 04-110-ค.....

2) ภาษาไทยกรุงเทพฯ ใช้หน่วยเสียง /i:/ ภาษาสงขลาใช้หน่วยเสียง /e:/

เสียงภาษาไทยกรุงเทพฯ	เสียงภาษาสงขลา	ความหมาย
/khi:n ³ /	/khe:n ⁶ /	คลื่น
/ti:n ² /	/te:n ³ /	ต้น
/chi:n ³ /	/fe:n ⁶ /	ชื่อ
/fi:n ⁴ /	/fe:n ⁷ /	ฟัน
/mi:n ² /	/me:n ¹ /	หมื่น
/si:p ² /	/se:p ² /	สี่ป

ข้อสังเกต เสียงสระ /i:/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ เปลี่ยนเป็นเสียงสระ /e:/ ในภาษาสงขลา มีทั้งคำพยางค์เปิดและพยางค์ปิด แต่ส่วนมากจะเป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ เอก โท และตรี

3) ภาษาไทยกรุงเทพฯ /u:/ ภาษาสงขลาใช้หน่วยเสียง /o:/

เสียงภาษาไทยกรุงเทพฯ	เสียงภาษาสงขลา	ความหมาย
/khu: ³ /	/kho: ⁶ /	คู่
/pu: ² /	/po: ⁴ /	ปู่
/phu: ³ /	/pho: ² /	ผู้
/ru: ⁴ /	/lo: ⁷ /	รู
/thu:k ² /	/tho:k ² /	ถูก
/lu:k ³ /	/lo:k ⁶ /	ลูก

ข้อสังเกต เสียงสระ /u:/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ เปลี่ยนเป็น /o:/ ในภาษาสงขลา เมื่อ

-/u:/ ในแม่ ก.กา มีเสียงวรรณยุกต์ เอก โท ตรี ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

-/u:/ ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ มีเสียงพยัญชนะท้าย /_k/ ออกเว้นคำว่า รูป ซึ่งในภาษาไทยกรุงเทพฯ ออกเสียงเป็น /ru:p³/ แต่ภาษาสงขลา ออกเสียงเป็น /lo:p⁶/ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ ปรากฏเพียงคำเดียวเท่านั้นจึงต้องถือเป็นข้อออกเว้น

วจินตน์ ภาณุพงศ์ (2533 : 169-176) ได้วิเคราะห์ระบบเสียงในภาษาสงขลามา
ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1) หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาสงขลามีทั้งหมด 28 หน่วยเสียงแบ่งออกเป็น
3 ประเภท คือ

1.1) หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว 22 หน่วยเสียง ได้แก่ /p/, /ph/,
/b/, /t/, /th/, /d/, /c/, /k/, /kh/, /ʔ/, /m/, /n/, /ŋ/, /f/, /c/,
/s/, /ʃ/, /h/, /h/, /j/, /w/, /l/

1.2) หน่วยเสียงพยัญชนะประสม 7 หน่วยเสียง ได้แก่ /kl/, /khl/,
/pl/, /phl/, /ml/, /kw/, /khw/

1.3) หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /__p/, /__t/,
/__k/, /__ʔ/, /__m/, /__n/, /__ŋ/, /__w/, /__j/

2) หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาสงขลามีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง แบ่งออกเป็น 2
ประเภท

2.1) หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/, /i:/, /e/,
/e:/, /ɛ/, /ɛ:/, /a/, /a:/, /ɔ/, /ɔ:/, /o/, /o:/, /u/, /u:/, /i/,
/i:/, /ə/, /ə:/

2.2) หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia:/, /ia:/,
/ua:/

3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาสงขลามี 7 หน่วยเสียง ได้แก่

- 3.1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /1/ มีลักษณะเสียงสูง-ขึ้น
- 3.2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /2/ มีลักษณะเสียงสูง-ตก
- 3.3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /3/ มีลักษณะเสียงกลาง-ระดับ
- 3.4) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /4/ มีลักษณะเสียงต่ำ-ขึ้น
- 3.5) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /5/ มีลักษณะเสียงกลาง-ตก
- 3.6) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /6/ มีลักษณะเสียงต่ำ-ระดับ
- 3.7) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ /7/ มีลักษณะเสียงต่ำ-ตก

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เชิงสังคม

ลาบอฟ (Labov, 1972a อ้างถึงใน แสงจันทร์ ศรีสกุล, 2529 : 11-12) กล่าวถึงการแปรทางภาษาศาสตร์ไว้ว่า เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษา กระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1) ระยะเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง เป็นระยะที่ภาษาเริ่มมีการแปร แต่ยังไม่ปรากฏในกลุ่มคนจำนวนน้อย

2) ระยะแพร่กระจาย ภาษาจะมีการแปรไปจากเดิมมากขึ้น ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างภาษาใหม่กับภาษาเดิม และปรากฏในกลุ่มคนจำนวนมากขึ้น

3) ระยะที่การแปรมาถึงจุดที่คนทั่วไปยอมรับ และใช้กันอย่างปกติ

ลาบอฟเห็นว่าการแปรของภาษาในขั้นที่สองคือ ระยะแพร่กระจายเป็นระยะที่มีความสำคัญมากในการศึกษาวิจัย เพราะสามารถนำผลมาทำนุการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้

การแปรทางภาษาศาสตร์เกิดขึ้นได้ในทุกระดับของภาษาทั้งในระดับเสียง ไวยากรณ์ และระดับคำ อย่างไรก็ตามในงานวิจัยขั้นนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการแปรทางเสียงเท่านั้น

ลาบอฟ (Labov, 1972b อ้างถึงใน อรุณี อรุณเรือง, 2533 : 19) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเสียงสระประสม /ay/ และ /aw/ ของภาษาที่ใช้พูดกันในชุมชนมาร์ธาไวน์ฮาร์ด (Martha's Vineyard) ที่รัฐแมสซาชูเซตส์ ลาบอฟ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นคำ ๆ ใช้ปริบททางสังคมคือ อายุและเวลาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเปล่งเสียง /ay/ และ /aw/ เป็นไปในลักษณะที่การเปล่งเสียงมีแนวโน้มเข้าสู่ลักษณะกลาง ๆ (centralization) คือ การออกเสียงสระท้ายไม่สูงเกินไป ล้วนจะยกอยู่ในระดับกลาง ๆ

ในแง่ระดับอายุ ลาบอฟได้พูดถึงการเปลี่ยนแปลงเสียงที่กำลังดำเนินอยู่ (sound change in progress) ว่าสามารถเก็บข้อมูลการใช้ภาษาจากกลุ่มคนที่มีอายุต่าง ๆ กันในเวลาพร้อมกัน (apparent time) เพื่อนำไปบรรยายการเปลี่ยนแปลงของภาษาในระลอกที่เกิดขึ้นจริง ๆ เพื่อดูกระบวนการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ชัดเจนขึ้น

ในงานวิจัยนี้ ลามอฟพบว่า ลักษณะการเปล่งเสียงที่มีแนวโน้มเข้าสู่ลักษณะกลาง ๆ ในการออกเสียงสระ /ay/ และ /aw/ พบมากในกลุ่มผู้พูดระดับอายุ 30-45 ปี ในขณะที่ผู้พูดที่ระดับอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 60 ปี มีลักษณะดังกล่าวน้อยลงเท่ากัน

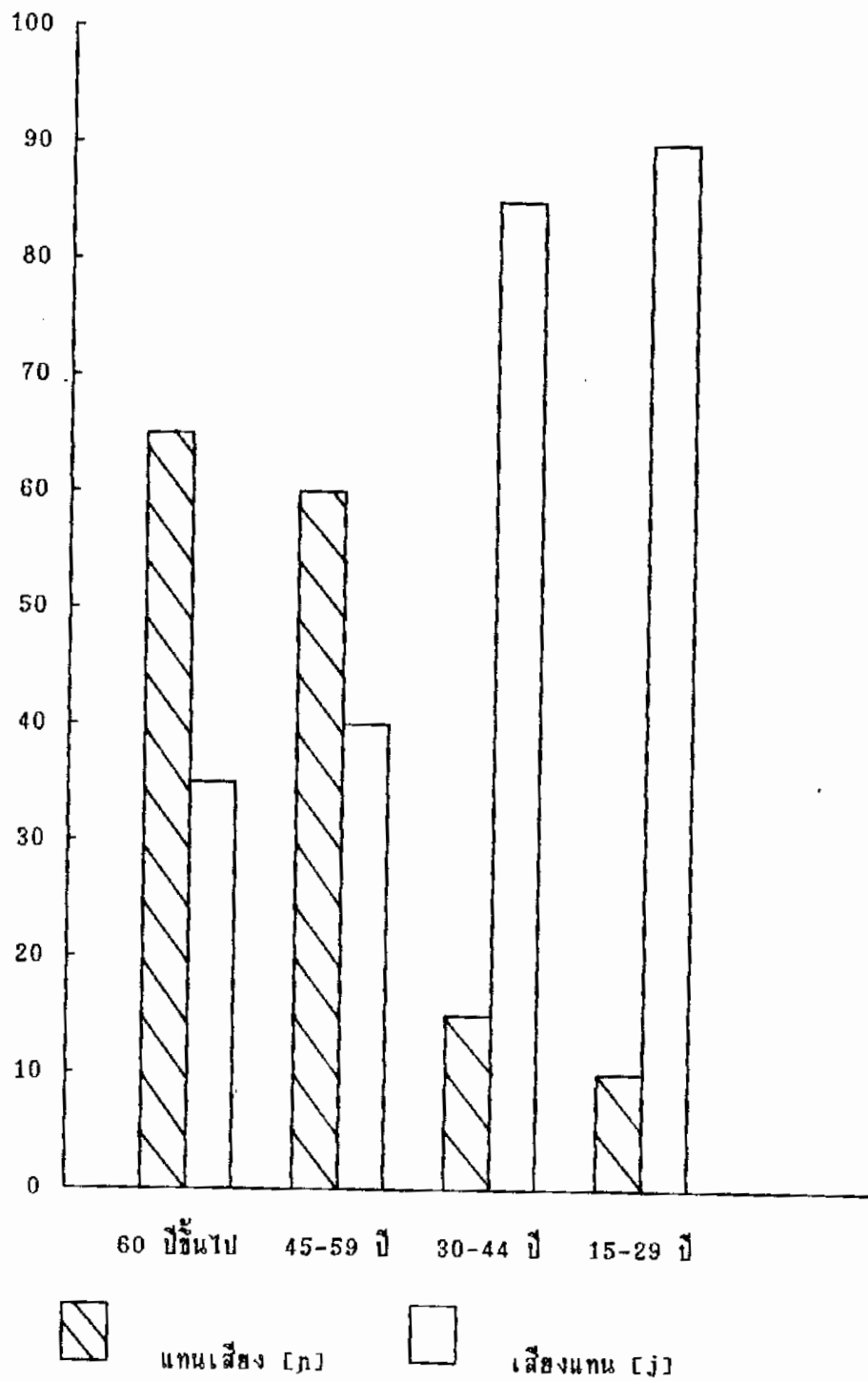
วิธีนี้ เสนีย์ศรีสินต์ (2524) ได้นำเอาอายุเข้ามาเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับการออกเสียงพยัญชนะและวรรณยุกต์ของคนพูดภาษาลาวพวน อำเภอมาบตาพุด จังหวัดเพชรบุรี ในการศึกษาผู้วิจัยแบ่งคนพวนออกเป็น 4 กลุ่มอายุคือ

- 1) กลุ่มอายุ 60-80 ปี แทนคนรุ่นเก่า
- 2) กลุ่มอายุ 45-59 ปี แทนคนรุ่นค่อนข้างเก่า
- 3) กลุ่มอายุ 30-44 ปี แทนคนรุ่นค่อนข้างใหม่
- 4) กลุ่มอายุ 15-29 ปี แทนคนรุ่นใหม่

ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาษาลาวพวน 4 หมู่บ้าน และเลือกผู้บอกภาษากลุ่มอายุละ 2 คนต่อหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้นมีผู้บอกภาษา 32 คน คิดเป็น 12.55% ของประชากรทั้งหมด (247) การเก็บข้อมูลทำได้โดยการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงแถบบันทึกเสียงและโดยการจดลงกระดาษโดยใช้สัทอักษรด้วย

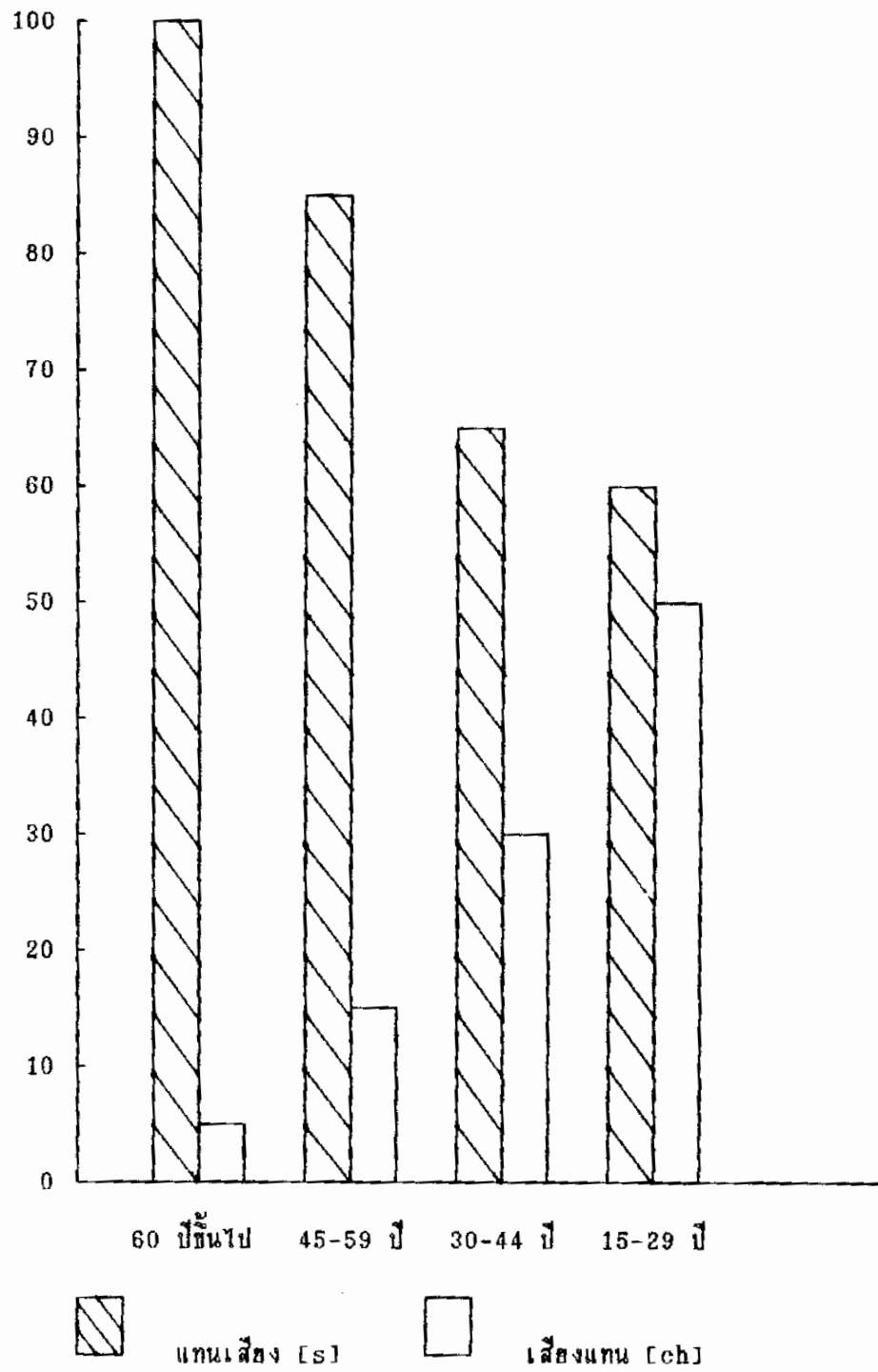
ผลการวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีการแปรในการออกเสียงพยัญชนะในผู้พูดที่มีอายุต่างกันดังแผนภูมิข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 7 แผนภูมิแสดงการปรากฏของเสียง [ɲ] และ [j] ในภาษาลาวพวน
ของผู้พูด 4 กลุ่มอายุ

ที่มา : รัชณี เสนีย์ศรีสันต์, 2524 : 87

ภาพประกอบ 8 แผนภูมิแสดงการปรากฏของเสียง [s] และ [ch] ในภาษาลาวพวน
ของบุคคล 4 กลุ่มอายุ

ที่มา : ราชินี เสนีย์ศรีสันต์, 2524 : 88

แผนภูมิทั้ง 2 แสดงให้เห็นว่า อายุของผู้ที่มีความสัมพันธ์กับการออกเสียงพยัญชนะ 2 คู่คือ [ɲ] กับ [j] และ [s] กับ [ch] อย่างเห็นได้ชัด

แนวโน้มที่สรุปได้คือ ผู้พูดที่มีอายุน้อยมักออกเสียง [j] และ [ch] มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก เสียง [j] และ [ch] เป็นเสียงที่สมรึบกันว่าเข้ามาในภาษาลาวพวน เพราะอิทธิพลจากภาษาที่อยู่รอบข้างลาวพวนคือ ภาษากรุงเทพฯ และภาษาเพชรบุรี ในทางตรงข้าม ผู้พูดที่มีอายุมากมีแนวโน้มที่จะออกเสียง [ɲ] และ [s] น้อยกว่า หรือออกเสียง [ɲ] และ [s] มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย เสียง [ɲ] และ [s] เป็นเสียงที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน

ผู้วิจัยสรุปว่าในอนาคตอันใกล้ ภาษาลาวพวนมาบปลายจะเปลี่ยนไปอย่างมากมาย ภาษาพูดของคนทั้ง 4 กลุ่มอายุ จะค่อย ๆ เปลี่ยนไปเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษารอบข้างคือ ภาษาไทยกรุงเทพฯ และไทยเพชรบุรี โดยที่ภาษาของคนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนเร็วกว่าภาษาของคนรุ่นเก่า

เพ็ญพร ตันวัฒนาพันธ์ (2525) ศึกษาเรื่องการแปรของภาษาซึ่งนำเอาอายุเข้ามาพิจารณาเป็นหนึ่งในตัวแปรสำคัญ โดยตั้งสมมติฐานว่าคนรุ่นอายุน้อย (15-17 ปี) จะออกเสียงพยัญชนะต้น [p, t, c, k] ซึ่งมีมาแต่เดิมในภาษาเสียงใหม่เป็น [ph, th, ch, kh] ซึ่งเป็นเสียงเข้ามาใหม่ เป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มอายุมาก (45 ปีขึ้นไป) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 125 คน การสัมภาษณ์ใช้แบบสอบถามที่มีรูปภาพประกอบ และทำการบันทึกเสียงโดยไม่ให้ผู้บอกภาษารู้ตัว ผลการวิเคราะห์ แสดงว่าคนรุ่นอายุน้อยจะออกเสียงซึ่งเข้ามาใหม่มากกว่ากลุ่มคนรุ่นอายุมาก ผู้วิจัยสรุปว่าเด็กมีการเปลี่ยนแปลงในการออกเสียงมากกว่าคนแก่

อรุณี อรุณเรือง (2533) ได้ศึกษาการแปรของวรรณยุกต์โทในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามระดับอายุผู้พูดคือ อายุ 55-60 ปี, 35-40 ปี และ 15-20 ปี โดยการสัมภาษณ์ผู้พูด ซึ่งจัดว่าเป็นลีลาที่ไม่เป็นทางการ และการอ่านบทความ ซึ่งจัดว่าเป็นลีลาที่เป็นทางการ

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่า มีรูปแบบวรรณยุกต์โท 5 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบวรรณยุกต์กลาง-ตก, สูง-ตก, กลาง-ขึ้น-กลาง, กลาง-ขึ้น-ตก, และกลางระดับ-ตก ซึ่งท้าย การใช้รูปแบบทั้ง 5 รูปเหล่านี้พบว่าต่างกันตามอายุของผู้พูดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 โดสในกลุ่มอายุ 55-60 ปี ใช้รูปแบบวรรณยุกต์กลางตกมากที่สุดเหมือนกัน แต่ใช้รูปวรรณยุกต์สูง-ตก มากจนเป็นที่สังเกตเห็นได้ชัด ในขณะที่กลุ่มอายุ 15-20 ปี ใช้รูปแบบวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-กลาง เป็นรูปแบบใหม่มากที่สุด

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ใหญ่ใช้รูปวรรณยุกต์โทแตกต่างไปจากกลุ่มเด็ก รุ่นใหม่อย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้คนกลุ่มนี้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของรูปวรรณยุกต์โทของเด็กรุ่นใหม่ได้ชัดเจน อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน รูปแบบวรรณยุกต์กลาง-ตก ยังคงเป็นรูปแบบวรรณยุกต์ที่ใช้มากที่สุด แต่ในอนาคตคาดว่าเสียงวรรณยุกต์แบบเด็กรุ่นใหม่อาจเป็นที่นิยมใช้มากที่สุดในประเทศไทย

รตญา กอบศิริภาณุจน์ (2535) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของวรรณยุกต์สูง-ตก ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรีกับตัวแปรทางสังคม 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ และถิ่นที่อยู่อาศัย กลุ่มอายุประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ 15-35 ปี และ 45-65 ปี ถิ่นที่อยู่อาศัยประกอบด้วย 2 ถิ่นคือ อำเภอเมือง และอำเภอศรีประจันต์ วรรณยุกต์สูง-ตก ในภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรีประกอบด้วย รูปแบบ 3 รูป ได้แก่ รูปแปรตก รูปแปรขึ้น และรูปแปรตก-ขึ้น ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า กลุ่มอายุ 15-35 ปี ใช้รูปแปรขึ้นมากกว่ากลุ่มอายุ 45-65 ปี และกลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอเมืองใช้รูปแปรขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอศรีประจันต์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการของผู้พูดภาษาไทยถิ่นสุพรรณบุรี จำนวน 107 คน

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอายุและถิ่นที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้รูปแบบของวรรณยุกต์สูง-ตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ผลการศึกษาแสดงว่ากลุ่มอายุมากที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในอำเภอศรีประจันต์ใช้ภาษาที่แสดงลักษณะ "เหนือแบบดั้งเดิม" มากที่สุด เห็นได้จากการใช้รูปแปรตกมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มอายุน้อยที่อาศัยในอำเภอเมืองใช้ภาษา "ไม่เหนือ" มากที่สุด เห็นได้จากการใช้รูปแปรขึ้นมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอายุน้อยที่อาศัยในอำเภอเมือง และ

กลุ่มอายุน้อยที่อยู่ในอำเภอศรีประจันต์ใช้ภาษาที่ไม่แตกต่างกัน เห็นได้จากการใช้รูปแปร
ทั้ง 3 รูป ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน เพื่อพิจารณารูปแปรตก-ขึ้น ซึ่งมีลักษณะคาบเกี่ยว
ระหว่างรูปแปรตกและรูปแปรขึ้นพบว่า รูปแปรนี้ถูกใช้มากที่สุด โดยกลุ่มอายุน้อยที่มีถิ่นที่อยู่
อาศัยในอำเภอเมือง